

Algemene voorwaarden voor de zakelijke markt voor de schilders-, onderhouds- en glaszetbranche in Nederland, vastgesteld door FOSAG (Ondernemersorganisatie schilders-, onderhouds-, metaalconserverings- en glasbranche). Deze voorwaarden treden in werking per 1 september 2006 en zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Gouda onder nummer 40409386.

Artikel 1 - Definities en werkingsfeer

- In deze algemene voorwaarden wordt verstaan onder:
  - Opdrachtnemer: een natuurlijke persoon of een rechtspersoon aan wie de werkzaamheden zijn opgedragen;
  - Opdrachtgever: een natuurlijke persoon of een rechtspersoon, die in het kader van de uitoefening van beroep of bedrijf aan opdrachtnemer opdracht heeft gegeven tot het verrichten van werkzaamheden;
  - Overeenkomst: alle tussen opdrachtgever en opdrachtnemer gemaakte afspraken met betrekking tot uitvoering van werkzaamheden door opdrachtnemer.
- Deze algemene voorwaarden zijn, in aanvulling of afwijking van het Burgerlijk Wetboek, van toepassing op alle tussen opdrachtnemer en opdrachtgever gesloten overeenkomsten. Partijen zijn overeengekomen dat deze voorwaarden als vast onderdeel van de overeenkomsten worden aangemerkt.

Artikel 2 - Aanbiedingen en totstandkoming van de overeenkomst

- Alle aanbiedingen van opdrachtnemer zijn vrijblijvend en kunnen derhalve na aanvaarding slechts door opdrachtnemer worden herroepen indien dit onverwijld geschiedt.
- Mondelinge afspraken en bedingen binden opdrachtnemer eerst nadat deze schriftelijk door opdrachtnemer zijn bevestigd.
- Het bepaalde in lid 2 van dit artikel laat onverlet de mogelijkheid van elk der partijen de totstandkoming van de overeenkomst door andere middelen te bewijzen.
- Indien geen van beide partijen de overeenkomst schriftelijk bevestigt en opdrachtnemer met instemming van opdrachtgever een aanvang met het uitvoeren van de overeenkomst heeft gemaakt, wordt opdrachtgever geacht de overeenkomst conform de offerte te hebben verstrekt.

Artikel 3 - Prijzen en prijswijzigingen

- De door opdrachtnemer opgegeven prijzen zijn exclusief BTW, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld.
- Bij de prijzen bedoeld in lid 1 van dit artikel zijn, tenzij expliciet benoemd, niet inbegrepen: materieelkosten, reis- en parkeerkosten en kosten voor vergunningaanvragen.
- De prijs wordt zoveel mogelijk vastgesteld op basis van een van te voren overeengekomen uurtarief of op grond van een van te voren overeengekomen vast bedrag.
- Indien de prijs bij het sluiten van de overeenkomst niet is bepaald of slechts een richtprijs is bepaald, is opdrachtgever een redelijke prijs verschuldigd. Bij de bepaling van de prijs wordt rekening gehouden met de door opdrachtnemer ten tijde van het sluiten van de overeenkomst gewoonlijk bedongen prijzen en met de door hem ter zake van de vermoedelijke prijs gewekte verwachtingen.
- Indien een richtprijs was bepaald, zal deze richtprijs met niet meer dan 15% mogen worden overschreden, tenzij opdrachtnemer opdrachtgever zo tijdig mogelijk voor de waarschijnlijkheid van een verdere overschrijding heeft gewaarschuwd, om hem de gelegenheid te geven het werk alsnog te beperken of te vereenvoudigen. Opdrachtnemer zal binnen de grenzen van het redelijke aan zulke beperking of vereenvoudiging moeten meewerken.
- Lid 5 is van overeenkomstige toepassing op aannemingen van werk waarbij de prijs afhankelijk is gesteld van de bij de overeenkomst geschatte tijdsduur voor de uitvoering van het werk.
- Hetgeen in dit artikel is bepaald aangaande prijzen en prijswijzigingen, is niet van toepassing op meerwerk en stelposten.
- Indien na het sluiten van de overeenkomst kostenverhogende omstandigheden ontstaan of aan het licht komen zonder dat zulks aan opdrachtnemer kan worden toegerekend, zal opdrachtnemer de overeengekomen prijs geheel of gedeeltelijk aan de kostenverhoging kunnen aanpassen, mits opdrachtnemer bij het bepalen van de prijs geen rekening heeft behoeven te houden met de kans op zulke omstandigheden.
- Opdrachtnemer mag de prijs eveneens aanpassen indien de kostenverhoging het gevolg is van de door opdrachtgever verschafte onjuiste gegevens welke voor de prijsbepaling van belang, tenzij opdrachtnemer de onjuistheid der gegevens voor het vaststellen van de prijs had behoren te ontdekken.

Artikel 4 - Uitvoering van de overeenkomst

- Opdrachtgever zorgt ervoor dat opdrachtnemer tijdig kan beschikken over het volledige bestek, over de voor het werk benodigde goedkeuringen (zoals vergunningen en ontheffingen) en de overige voor het werk benodigde gegevens.
- Opdrachtgever dient ervoor te zorgen dat door derden uit te voeren werkzaamheden die niet tot het werk van opdrachtnemer behoren zodanig en zo tijdig worden verricht dat de uitvoering van het werk daarvan geen vertraging ondervindt.

- Opdrachtgever verschaft aansluitingsmogelijkheden ten behoeve van de voor het werk benodigde nutsvoorzieningen (gas, water, elektriciteit). De kosten hiervan en van het benodigde verbruik zijn voor rekening van opdrachtgever.
- Opdrachtgever nodigt opdrachtnemer uit aanwezig te zijn bij alle bouwvergaderingen die direct of zijdelings betrekking hebben op diens werkzaamheden.
- Opdrachtgever stelt het benodigde materieel beschikbaar. Deze moeten voldoen aan de wettelijke en door de Arbeidsinspectie gestelde veiligheidsvoorschriften.
- Opdrachtgever zorgt ervoor dat aanvoerwegen dusdanig worden aangelegd en onderhouden dat materiaal te allen tijde in volle ladingen binnen werkfstand van het werk gebracht kunnen worden.
- Het personeel van opdrachtnemer heeft vrije toegang tot de aanwezige toiletten en schaftlokalen op het werk.
- Opdrachtgever zorgt ervoor dat de opzet en uitvoering van het werk zodanig is dat daardoor de schade aan personen, goederen en milieu zoveel mogelijk wordt beperkt.
- Opdrachtgever stelt de voorzieningen beschikbaar voor het inzamelen van chemisch bouwafval.
- Opdrachtgever zorgt voor orde en veiligheid op het werk. Hij zorgt tevens voor de goede staat van de te verwerken materialen en het materieel dat door hem ter beschikking wordt gesteld.
- In geval opdrachtgever met het in de voorgaande leden van dit artikel omschreven in gebreke is, heeft opdrachtnemer het recht de uitvoering van de overeenkomst op te schorten en de uit de vertraging voortvloeiende kosten aan opdrachtgever in rekening te brengen.
- Indien de uitvoering van de overeenkomst dit vereist, heeft opdrachtnemer het recht werkzaamheden te laten verrichten door derden.
- Opdrachtnemer is bij het aangaan of het uitvoeren van de overeenkomst verplicht opdrachtgever te waarschuwen voor onjuistheden in opdracht voor zover hij deze kende of redelijkerwijs behoorde te kennen. Hetzelfde geldt in geval van gebreken of ongeschiktheid van zaken afkomstig van opdrachtgever, daaronder begrepen de ondergrond waarop opdrachtgever een werk laat uitvoeren, alsmede fouten en gebreken in door opdrachtgever verstrekte plannen, tekeningen, berekeningen, bestekken of uitvoeringsvoorschriften.
- De overeengekomen uitvoeringstermijn van de overeenkomst is geen fatale termijn. Bij overschrijding van de uitvoeringstermijn dient opdrachtgever opdrachtnemer de gelegenheid te bieden om alsnog binnen redelijke termijn na te komen.
- Indien opdrachtnemer tijdens de uitvoering voorziet dat de uitvoeringstermijn zal worden overschreden, doet hij hiervan mededeling aan opdrachtgever onder vermelding van de vermoedelijke aanleiding.

Artikel 5 - Meerwerk

- Ingeval van door opdrachtgever gewenste toevoegingen of veranderingen in het overeengekomen werk kan opdrachtnemer slechts dan een verhoging van de prijs vorderen, wanneer hij opdrachtgever tijdig heeft gewezen op de noodzaak van een daaruit voortvloeiende prijsverhoging, tenzij opdrachtgever die noodzaak uit zichzelf had moeten begrijpen.
- Van deze bepaling kan niet ten nadele van opdrachtgever worden afgeweken, behoudens bij een standaardregeling als bedoeld in artikel 214 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 6 - Voortijdige beëindiging

- De overeenkomst kan wegens verwijtbaar tekortschieten in de nakoming van de overeenkomst van opdrachtnemer, tussentijds uitsluitend per aantekend schrijven en wel met vermelding van de reden van beëindiging, worden opgezegd.
- Bij tussentijdse beëindiging van de overeenkomst door opdrachtgever zonder dat sprake is van verwijtbaar tekortschieten in de nakoming van de overeenkomst door opdrachtnemer en bij tussentijdse beëindiging door opdrachtnemer wegens verwijtbare handelingen van opdrachtgever, is opdrachtgever verplicht opdrachtnemer te betalen:
  - de voor het gehele werk geldende prijs, verminderd met de besparingen die voor opdrachtnemer uit de opzegging voortvloeien, tegen aflevering door opdrachtnemer van het reeds voltooide werk.
  - bij gebreke van een aanneemsom, 125% van de gefactureerde en/of te factureren werkzaamheden die ten tijde van de beëindiging reeds waren uitgevoerd.
- Bovenstaande laat onverlet het recht van opdrachtnemer volledige schadevergoeding te vorderen.

Artikel 7 - Oplevering en herstel van gebreken

- Indien opdrachtnemer te kennen heeft gegeven dat het werk klaar is om te worden opgeleverd en opdrachtgever het werk niet binnen veertien dagen keurt en al dan niet onder voorbehoud aanvaardt dan wel onder aanwijzing van de gebreken weigert, wordt opdrachtgever geacht het werk stilzwingend

- te hebben aanvaard. Na de aanvaarding wordt het werk als opgeleverd beschouwd.
- Na oplevering is het werk voor risico van opdrachtgever. Derhalve blijft hij de prijs verschuldigd, ongeacht tenietgaan of achteruitgang van het werk door een oorzaak die niet aan opdrachtnemer kan worden toegerekend.
  - Opdrachtnemer is ontslagen van de aansprakelijkheid voor gebreken die opdrachtgever op het tijdstip van oplevering redelijkerwijs had moeten ontdekken, maar niet heeft gemeld.
  - Indien het werk na oplevering gebreken vertoont waarvoor opdrachtnemer aansprakelijk is, moet opdrachtgever, tenzij zulks in verband met de omstandigheden niet van hem kan worden geveerd, aan opdrachtnemer de gelegenheid geven de gebreken binnen een redelijke termijn weg te nemen, onverminderd de aansprakelijkheid van opdrachtnemer voor schade ten gevolge van de gebrekkige oplevering.
  - Opdrachtgever kan vorderen dat opdrachtnemer de gebreken binnen redelijke termijn wegneemt, tenzij de kosten van herstel in geen verhouding zouden staan tot het belang van opdrachtgever bij herstel in plaats van schadevergoeding.

Artikel 8 - Aansprakelijkheid

- Worden bepaalde onderdelen van de overeenkomst door derden vervuld, dan is opdrachtgever voor deze onderdelen en voor het handelen van deze derden niet aansprakelijk, indien en voorzover dit niet onder zijn leiding geschiedt.
- Opdrachtnemer dient ingeval van gebreken waarvoor hij aansprakelijk is door opdrachtgever in de gelegenheid te worden gesteld deze gebreken te herstellen of de uit die gebreken voortvloeiende schade te beperken of op te heffen.
- Opdrachtnemer is niet aansprakelijk voor indirecte schade van opdrachtgever of derden, waaronder gevolgschade en bedrijfsschade.
- Opdrachtnemer is niet aansprakelijk voor schade die te wijten is aan opzet of grove schuld van haar niet-leidinggevende ondergeschikten.
- Opdrachtnemer is niet aansprakelijk voor schade als gevolg van overschrijding van de uitvoeringstermijn.
- Opdrachtgever vrijwaart opdrachtnemer van alle succesvolle aanspraken van derden terzake van door opdrachtnemer verrichte werkzaamheden en/of geleverde zaken waardoor die derde schade mocht hebben geleden, onverschillig door welke oorzaak of op welk tijdstip die schade is geleden.
- In geval van aansprakelijkheid van opdrachtnemer is opdrachtnemer nimmer gehouden een hoger bedrag te vergoeden dan 25% van de geleden schade met een maximum van het factuurbedrag (exclusief BTW) van de betreffende werkzaamheden. In geval opdrachtnemer voor de betreffende schade is verzekerd, is zijn aansprakelijkheid beperkt tot het bedrag dat door de verzekeraar in het desbetreffende geval zal worden uitgekeerd.
- Indien opdrachtgever enig aan de overeenkomst verbonden risico heeft verzekerd, is hij gehouden opdrachtnemer van dit risico te vrijwaren.
- Elke vordering tot schadevergoeding van opdrachtgever vervalt, indien de vordering niet binnen één maand nadat de schade of het gebrek is geconstateerd of redelijkerwijs ontdekt had moeten worden, schriftelijk aan opdrachtnemer is kenbaar gemaakt en indien zij niet binnen één jaar na dat tijdstip in rechte aanhangig is gemaakt.
- Opdrachtnemer is niet aansprakelijk voor schade ontstaan doordat opdrachtnemer is uitgegaan van door opdrachtgever verstrekte onjuiste en/of onvolledige gegevens.
- Opdrachtgever draagt het risico van schade veroorzaakt door gebreken in materialen die door hem ter beschikking zijn gesteld, dan wel op zijn verzoek worden gebruikt, tenzij opdrachtnemer zijn waarschuwingsplicht in de zin van artikel 7:760 jo. 7:754 BW heeft geschonden.
- Opdrachtgever draagt het risico voor schade aan alle materialen, onderdelen of gereedschappen die zich op het werk bevinden.

Artikel 9 - Overmacht

- Onder overmacht wordt verstaan: omstandigheden die nakoming van de overeenkomst blijvend of tijdelijk verhinderen en die niet aan opdrachtnemer zijn toe te rekenen. Hieronder is mede begrepen: tekort aan personeel bij opdrachtnemer, stakingen in andere bedrijven, wilde of georganiseerde stakingen in het bedrijf van opdrachtnemer, een algemeen gebrek aan benodigde grondstoffen, niet voorzienbare stagnatie bij toeleveranciers, algemene vervoersproblemen en overheidsmaatregelen.
- Opdrachtnemer heeft ook het recht zich op overmacht te beroepen, indien de omstandigheid die overmacht veroorzaakt intreedt nadat opdrachtnemer zijn verbintenissen had moeten nakomen.
- In geval van overmacht heeft opdrachtnemer het recht om zijn verplichting op te schorten. Indien de verhindering van nakoming als gevolg van overmacht langer dan één maand voortduurt, zijn beide partijen bevoegd de overeenkomst te ontbinden, zonder dat er in dat geval een verplichting tot schadevergoeding bestaat.
- Indien opdrachtnemer bij het intreden van de overmacht al gedeeltelijk aan zijn verplichtingen heeft voldaan, is opdrachtnemer gerechtigd tot een evenredig deel van de vastgestelde prijs op grondslag van de reeds verrichte arbeid en gemaakte kosten. Dit geldt niet als dit deel van de overeenkomst geen zelfstandige waarde heeft.

Artikel 10 - Betaling en rente

- Betaling dient te geschieden binnen veertien dagen na factuurdatum. Na het verstrijken van deze veertien dagen is opdrachtgever in verzuim en worden alle vorderingen van opdrachtnemer op opdrachtgever onmiddellijk opeisbaar.
- Opdrachtgever is vanaf het moment van in verzuim treden, zoals bedoeld in lid 1, een rente van 1,5% per maand over het opeisbare bedrag verschuldigd.
- In geval betaling in termijnen is overeengekomen en opdrachtgever is met de betaling van een termijn in gebreke, is opdrachtnemer, onverminderd zijn overige rechten, gerechtigd het werk op te schorten totdat opdrachtgever aan al zijn opeisbare verplichtingen heeft voldaan.
- Opdrachtgever dient te betalen zonder korting of verrekening met enige al dan niet betwiste vordering van opdrachtgever op opdrachtnemer.
- In geval van liquidatie, faillissement of surséance van betaling van opdrachtgever, dan wel in geval opdrachtgever anderszins in betalingsmoeilijkheden is komen te verkeren en/of opdrachtgever zijn bedrijf in een andere rechtsvorm omzet, of aan een derde overdraagt, dan wel de plaats van zijn vestiging en/of zijn woonplaats naar het buitenland verplaatst, zullen de verplichtingen van opdrachtgever onmiddellijk opeisbaar zijn.
- Elke betaling strekt steeds ter afdoening in de eerste plaats van alle verschuldigde rente en kosten en in de tweede plaats van de oudste nog openstaande facturen, ongeacht of opdrachtgever bij de betaling vermeldt dat deze betrekking heeft op een latere factuur.

Artikel 11 - Ontbinding van de overeenkomst

- De vorderingen van opdrachtnemer op opdrachtgever zijn onmiddellijk opeisbaar in de volgende gevallen:
indien opdrachtgever niet, niet behoorlijk of niet tijdig voldoet aan enige verplichting, welke voor haar uit de overeenkomst voortvloeit;
indien na het sluiten van de overeenkomst aan opdrachtnemer omstandigheden ter kennis komen die goede grond geven te vrezen dat opdrachtgever niet aan zijn verplichtingen zal voldoen;
indien opdrachtnemer opdrachtgever bij het sluiten van de overeenkomst gevraagd heeft zekerheid te stellen voor de nakoming en deze zekerheid uitblijft dan wel onvoldoende is.
- In de genoemde gevallen is opdrachtnemer gerechtigd de verdere uitvoering van de overeenkomst op te schorten, dan wel de overeenkomst te ontbinden en vergoeding van kosten, schade en rente te vorderen, alsmede de nog niet betaalde maar wel ter uitvoering van deze overeenkomsten geleverde goederen terug te vorderen.

Artikel 12 - Eigendoms- en auteursrechten

- Alle originelen en tekeningen, schetsen, bestekken, begrotingen, ramingen, rapporten en andere bescheiden die opdrachtnemer bij de vervulling van de overeenkomst heeft vervaardigd, blijven zijn eigendom, ongeacht of deze aan opdrachtgever of aan derden ter beschikking zijn gesteld.
- Opdrachtnemer heeft met uitsluiting van ieder ander het recht van verwezenlijking, openbaarmaking en verveelvoudiging van zijn ontwerpen, schetsen, foto's en alle andere afbeeldingen van zijn ontwerp die worden bedoeld in de Auteurswet 1912 of in de Beneluxwet, inzake tekeningen en modellen, zulks ongeacht of deze aan opdrachtgever of aan derden ter beschikking zijn gesteld.
- Het is opdrachtgever niet toegestaan de uitvoering van een ontwerp, of een deel hiervan, van opdrachtnemer te herhalen zonder de uitdrukkelijke toestemming van opdrachtnemer.

Artikel 13 - Eigendomsvoorbehoud

- Tot aan de volledige voldoening van alle vorderingen die uit de overeenkomst voortvloeien, met inbegrip van rente en kosten, blijven door opdrachtnemer geleverde goederen de uitsluitende eigendom van opdrachtnemer.
- Tot aan het tijdstip van volledige voldoening is opdrachtgever niet bevoegd de goederen aan derden te verpanden of te vervreemden. Indien derden enig recht op de geleverde zaken willen vestigen, is opdrachtgever verplicht om opdrachtnemer zo snel als mogelijk op de hoogte te stellen. Opdrachtgever is gehouden de goederen waarop een eigendomsvoorbehoud ten behoeve van opdrachtnemer rust identificeerbaar te houden en/of te maken en deze van elkaar en van de overige zich bij opdrachtgever bevindende goederen af te zonderen.
- Indien opdrachtgever zijn verplichtingen niet nakomt of indien er gegronde vrees bestaat dat hij zulks niet zal doen, is opdrachtnemer gerechtigd de geleverde zaken bij opdrachtgever of bij derden die de zaak voor opdrachtgever houden, weg te halen of weg te doen halen. Opdrachtgever is verplicht hiertoe alle medewerking te verlenen op straffe van een boete van 10% van de totale aanneemsom voor iedere dag dat hij hiermee in gebreke blijft.

Artikel 14 - Toepasselijk recht en beslechting van geschillen

- Op elke overeenkomst tussen opdrachtnemer en opdrachtgever is Nederlands recht van toepassing, tenzij partijen schriftelijk uitdrukkelijk anders overeenkomen.
- Geschillen worden voorgelegd aan de Nederlandse rechter, tenzij partijen schriftelijk uitdrukkelijk anders overeenkomen.